

SLOVENSKI

Izdaja časopisno-založniško podjetje SZDL »Naš tisk« / Direktor: Rudi Janžuba / Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak / Tiska tiskarna »Slov. poročevalca« / Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-322 do 23-326 / Uprava: Ljubljana, Copeva ulica 50-III., telefon 22-375 in 22-421 / Oglasi oddetek: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 / Poštni predal 29 / Tekoči račun Našodne banke 601-163 / Mesečna naročnina 200 din

Poročevalac

Komunisti morajo imeti vedno pred očmi poglobljanje socialističnih odnosov

Maribor, 24. jul. Včeraj je bila v Mariboru pozno v noč seja mestnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, kateri je prisostvoval tudi sekretar CK ZKS Miha Marinko.

Sekretar mestnega komiteja tov. Vladko Majhen je članom komiteja obširno poročal o vsebini plenuma CK ZKS. Predvsem je poudaril osnovne misli iz izvajanj tov. Mihe Marinka, Edvarda Kardelja in Borisa Kraigherja.

Tov. Majhen je govoril o pomanjkljivosti v delu osnovnih organizacij na katere je opozoril plenum CK ZKS in ki so značilne za mariborske organizacije. V svojem delu komunisti niso znali izkoristiti velikih uspehov v naši zunanji politiki, premalo so pokazali uspehe Jugoslavije v svetu. Prav tako so prezrli zmanjševanje naših notranjih gospodarskih težav. Predajali so se utvaram, da bomo s socialistično demokracijo spontano rešili razne probleme. Precejevali so svoje sposobnosti, na splošno pa organizacije Zveze komunistov po VI. kongresu ZKJ niso našle pravih prijemov, kako začeti z novimi oblikami in metodami dela, temveč so ostale več ali manj pri starem načinu dela.

Druga značilna slabost organizacij Zveze komunistov v Mariboru stoni na gospodarskih problemih, na lokalističnih težnjah, ki prihajajo od izraza tudi v mestni skupščini. Pred očmi komunistov je predvsem to, kaj daje Maribor skupnosti, ne pa tudi to koliko dejansko ustvarja Maribor sam. Konkretno so prišle te težnje na dan pri obravnavanju vprašanj o financiranju šolstva, zdravstvenih ustanov itd. Industrijska razvitost Maribora naša komunistom še vedno odgovornost. Treba je postaviti vprašanje, kakšen je politični vpliv proletariata na okolisko prebivalstvo. Mariborski polproletariat še vedno ni revolucionaren element, ki bi vnašal na deželo socialistično zavest. Zato mu bo treba posvetiti največjo skrb.

Nadalje je tov. Majhen opozoril, da izvirajo neuspehi pri delu organizacij Zveze komunistov iz njihove premajhne aktivnosti in nezadostnega prizadevanja v preprečevanju delovnih množic o pravilnosti naše politike. Pri političnem delu organizacij je premalo revolucionarnosti, pojavlja pa se močan praktičizem. Nekateri komunisti celo govorijo, da je vzrok tem negativnim pojavom demokracija, in ne uvidijo, da smo dali z demokracijo aktivnost v roke močno orožje za njihovo delo.

Tov. Majhen je govoril še o neogibnosti boja proti birokraciji in analiziral vzroke, zakaj v tem boju nismo imeli doslej večjih uspehov. Hkrati je nakazal nekaj ukrepov za izboljšanje političnega dela, ločitev dela oblastvenih »manov od političnih itd. Komunisti naj dela kjer koli, pred njim je vedno ena naloga: razvijanje socialističnih odnosov v naši družbi. To naj bo v bodoče vodilno geslo komunistov v njihovem udeleževanju.

Poročilo tov. Majhna se je razvila razprava, v kateri je najprej dopolnil izvajanja predgovornika sekretar CK ZKS tov. Miha Marinko. Ko je govoril o običajnem sistemu prenašanja direktiv od višjih forumov na nižje, tako imenovani »sponistijski sistem«, je tov. Marinko dejal, da ta sistem ni primeren, ker vodeni sklepe in spreminja stvari. Namesto tega je treba postaviti čim več neposrednih stikov, da bo med organizacijami obstajala živa vez. Tov. Marinko je izrazil željo, da bi ga povabili na takšne sestanke v mariborskih tovarnah.

Obširno se je tov. Marinko zadržal na analizi ugotovitev zadnjega plenuma CK ZKS. Osnova za razpravo na tem sestanku so bile ugotovitve o političnem stanju na terenu v Sloveniji. V Sloveniji so razne pomanjkljivosti prišle na dan, ker je tu tudi najvišje razvito gospodarstvo ker imamo v njem ljudi, ki so najbolj zahtevni ljudstvom. Zato je tudi nujno prišlo do ljubljanske afere, čeprav bi lahko od-

Konferenci Mestnega komiteja Zveze komunistov v Mariboru je prisostvoval tudi sekretar CK ZKS

Miha Marinko

Krili take afere tudi drugod po Jugoslaviji. V splošnih obrisih gre v vsebini pisma CK ZKJ za celotno problematiko Jugoslavije, čeprav je imel tov. Kardelj največ podatkov za svoje teze iz Slovenije.

Poleg tega se v Sloveniji pojavlja še partikularizem, ki se pri nas večinoma izraža v grobih sovinstičnih oblikah. Postavili smo se na čisto ekonomsko rentabilno stališče in popolnoma zanemarili politične probleme, zlasti vprašanje socialističnih odnosov. Problem moralnega loka komunistov, k. delajo na gospodarskem področju, je zelo resen. Ze takrat, ko je državni sekretar za gospodarstvo podal tolmaceenje o odvajanju akumulacije, so okrajji pokazali lokalistične težnje. Očividno so se v vseh okrajjih zekonomizirali in izgubili izpred oči celotno jugoslovansko gospodarstvo. Dolžnost republikinskih organov je analizirati ekonomiko in delo okrajev in ugotoviti, če delajo v skladu z gospodarskimi predpisi. Nekateri okrajji so zavzeli stališče: »Republika prikriva pred zvezo, damo je mi pred republiko.« V tem pogledu se nekaj podobnega dogaja tudi v podjetjih. Pokazalo se je, da razpolagajo tovarne z ogromnimi sredstvi, ki so jih zaslužile v glavnem na račun trgovine, ne pa z dviganjem proizvodnosti. V želji, da ne bi preveč razmetavali denarja, kar bi imelo strahovite posledice za delavce, smo šli na linijo administrativnega sistema povečane omejitve izkoriščanja teh sredstev. Pri vsem tem pa se je plačilni fond še znatno zvišal.

Politični republiški forumi pojavov v naši ekonomiki niso zadosti obravnavali in je zaradi tega prišlo do raznih intervencij, na primer obiska slovenskih rudarjev v Beogradu. Značilno pa je, da se cene premoga po znižanju stopnje akumulacije niso znižale v takšnem razmerju, ki bi ustrezalo znižani akumulaciji.

„Pravda“ o washingtonski konferenci

Sovjetska vlada ne soglaša s sklepi konference treh zahodnih zunanjih ministrov — Odmev v angleškem in ameriškem tisku — V Londonu še niso zgubili vsega upanja

Moskva, 24. julija (Tanjug). Sovjetska uradna agencija je objavila komentar moskovske »Pravde« o washingtonski konferenci zunanjih ministrov ZDA, Vel. Britanije in Francije. Po mnenju lista kaže, poročilo o washingtonski konferenci, da razgovori zunanjih ministrov treh zahodnih sil niso prispevali k rešitvi niti enega težkega mednarodnega problema. Rečeno je tudi, da sta zunanja ministri Vel. Britanije in Francije »popustila Dullsoveemu pritisku« glede korejskega premirja in stališča do Kitajske. Kar se tiče Koreje smatra »Pravda«, da sta Salisbury in Bidault »advanturozno privolila, da podpreta dejavnosti Sing Man Rija«, če bo skušal ovirati premirje. Po drugih vesteh sta Vel. Britanija in Francija privolili da »na škodo svojih življenjskih interesov nadaljujejo blokado Kitajske« tudi po premirju v Koreji ter prepričata sprejem Kitajske v OZN.

Moskovski list potem piše, da se washingtonska konferenca potekala v ozračju »notranjih nesoglasij in okrepitve nasprotij med ZDA in njenimi zavezniki«. Po mnenju lista se to v prvi vrsti nanaša na glavni problem, t. j. na stališče, ki ga morajo zavzeti glede vedno večjih zahtev, da se s pogajanjem in ublažitvijo mednarodne napetosti rešijo mednarodna vprašanja.

»Pravda« nato protestira, ker so razgovori v Washingtonu potekali brez sodelovanja predstavnikov Sovjetske zveze ter pravi, da obstajajo rečna pora, v skladu z »normalnimi mednarodnimi pravili«, če vlade treh zahodnih sil »znesično žele« razpravljati s Sovjetsko vlado o mednarodnih problemih. List trdi, da ni mogoče smatrati za normalno, če se pred četverno konferenco »sliši« te konferenci »proti« od »vilitičas in dnevni red« sprejet brez

V zvezi s problemi v Sloveniji, ki jih je obravnaval plenum CK ZKS, je najvažnejša problematika Maribora, saj je tu središče slovenske industrije. Tov. Marinko je dejal, da so se v Mariboru lotili določenih stvari bolj resno kakor drugod, in je opozoril, da je treba probleme, ki jih nakažujeta naša demokracija in naše gospodarstvo, neprestano najskrbneje obravnavati. Ne smemo jih obravnavati samo v okviru gospodarskega sveta in samo administrativno ali operativno ukrepati. Ta problematika mora biti obravnavana na političnih forumih, do nje je treba zavzeti stališče z vidika socializma, ne pa samo z vidika konkretnih interesov.

Nato je tov. Marinko govoril še o nekaterih negativnih pojavih v gospodarstvu, ki močno kvajajo komuniste. Kot značilen primer je navedel znano rudarsko zadevo, v kateri so se direktorji rudnikov povezovali med seboj in pritegnili v to še sindikate, da so imeli kritične in so lahko rešili, če delajo v interesu delavcev. Ko smo jim dokazali nepravilnost, so skušali zvaliti krivdo na sekretarja republiškega odbora sindikatov. Po dejanskem znižanju akumulacije se kaže, da grejo rudniki v manjšo omejitve, namesto da bi znižali cene premoga s povečano proizvodnjo.

Tov. Marinko je nadalje še obsodil stališče sindikatov pri obravnavanju znižanja otroških doklad, kjer je prišla do izraza značilna malomeščarska domišljavost. Saj so predlagali, da naj bi se višina otroške doklade obravnavala celo ločeno po republikah. Opozoril je tudi na to, da komunisti ne reagirajo dovolj na sovražne pojave, da so premalo borbeni proti pojavom malomeščanstva in nemškutarstva. Ob koncu svojih izvajanj je tov. Marinko izrazil željo, da bi vsi problematiko, o kateri je govoril, še bolj konkretno obravnavali v mariborskih tovarnah in terenskih organizacijah Zveze komunistov.

Člani mestnega komiteja so po razpravi tov. Marinka govorili o ugotovitvah na svojih področjih in soglasno potrdili, da jim bo pismo CK ZKJ mnogo pomagalo pri odkrivanju slabosti v njihovem delu, hkrati pa tudi pomagalo v bodočem delu. Sklenili so obravnavati vsebino pisma na sestankih, katerim bodo prisostvovali tudi načelnj Zveze komunistov.

Cestitka predsednika izvršnega sveta LRS Mihe Marinka ob Dnevu vstaje LR Hrvatske

Ljubljana, 24. julija. Ob Dnevu vstaje hrvatskega naroda je poslal predsednik izvršnega sveta LR Slovenije Miha Marinko dr. Vladimiru Bakariću, predsedniku izvršnega sveta LR Hrvatske, naslednjo brzojavko:

V imenu slovenskega ljudstva in v mojem imenu sprejmite iskrene čestitke k vašemu borbenemu prazniku.

Napori hrvatskih in slovenskih enot v času krvave narodno-osvobodilne borbe so povežali prebivalstvo obeh sosednih republik v bratskem prizadevanju, da s skupnimi močmi doseže svojo osvoboditev, za kar so darovali svoja življenja najbolj širi borci.

Trdno zaupajoč v našo skupno boljšo bodočnost, želim prebivalstvu vaše republike mnogo novih uspehov.

Miha Marinko.

Cestitka predsednika izvršnega sveta LRS Mihe Marinka ob Dnevu vstaje LR BiH

Ljubljana, 24. julija. Ob Dnevu vstaje ljudstva Bosne in Hercegovine je poslal predsednik izvršnega sveta LRS Miha Marinko predsedniku izvršnega sveta LR Bosne in Hercegovine Djuri Pucarju naslednjo brzojavko:

K prazniku vsenarodne vstaje, ki ga praznuje ljudstvo vaše bratske republike, sprejmite iskrene čestitke vsega slovenskega naroda in moje osebnosti z željo za vsestranski razvoj in napredek Bosne in Hercegovine.

Miha Marinko.

zumeni kot sovjetsko odklonitev vabila na četverno konferenco ter pričakuje, da bo sovjetska vlada vseeno sprejela povabilo, vendar ob posebnih pogojih.

Opozicijska socialno-demokratska stranka meni, da bi imela sovjetska odklonitev vabila treh zahodnih veleil velike posledice. Opozicija meni, da je treba vzroke event. sovjetskega negativnega stališča do četverne konference iskati v sklepih washingtonske konference, ki so izglede za sporazum z Vzhodom vskladili z Adenauerjevimi volilnimi interesi. Socialni demokrati menijo, da za »sovjetsko zvezo« tudi ne bo sprejemljiva vključitev Nemčije v integralno Evropo.

Ob koncu »Pravda« poudarja, da washingtonska konferenca kaže, »da nihče več ne more zanikati nujne potrebe rešitve nujnih mednarodnih problemov s pogajanjem. Hkrati sta washingtonska konferenca in sporočilo, ki je bilo po njej objavljeno, dokaz o velikih zaprekih, ki so še na poti rešitvi teh problemov s stvarnim sporazumom med zainteresiranimi državami.«

Trije britanski listi poudarjajo potrebo sklicanja šefov držav štirih veleil v skladu s predlogi, ki jih je dal sir Winston Churchill 11. maja. Laburistični »Daily Herald« piše, da je večeršnji »Zelena« »Pravdi« zadal smrtni udarec zahodnim predlogom za konferenco zunanjih ministrov štirih veleil. »Povabiti Rusijo na četverno konferenco brez pripravljene dnevnega reda — piše »Daily Herald« — bi ustvarilo ozračje zaupanja in sodelovanja. Inicijativa bi morala priti s strani Vel. Britanije, kjer ima Churchill vedno načrt že podporo vse države.«

»Daily Telegraph« piše, da je še v teku razpravljanje, če bi lahko kaka druga konferenca razen konference šefov držav ustvarila pogoje za sprejetve ruskega stališča. »Kakršen koli naj bi bil odgovor na predloge za konferenco zunanjih ministrov štirih veleil, ne dovoljujemo, da bi se pri tem

Podpredsednik republike Indije dr. Radhakrishnan pri podpredsedniku zveznega izvršnega sveta Miho vanu Džilasu

Demonstracije proti novim davkom

Tržaški občinski svet je v enem mesecu izglasoval uvedbo 5 novih davkov in taks

Trst, 24. julija (Tanjug). Tržaški krščanski demokrati in njihovi zavezniki so sinoči v občinskem svetu izglasovali uvedbo taksonomovanih družinskih davkov. Plačevanje novih davkov se bo začelo 1. januarja prihodnjega leta.

Ta mesec so v tržaškem občinskem svetu sprejeli uvedbo petih novih davkov. Najprej so izglasovali zvišanje taks za odvajanje smeti, nato so zvišali takse za prostore, ki jih uporabljajo trgovci na

trgih, nato so za 150% zvišali cene električnega toka za gospodinjstvo. Dalje so uvedli posebne občinske takse na 12 predmetov široke potrošnje in sinoči še novi družinski davek. Od vseh teh davkov je mogoče družinski davek smatrati še kot najbolj regresiven, ker obremenjuje direktne dohodek, medtem ko ostali davki enako obremenjujejo vse prebivalce, ne glede na višino njihovih dohodkov

Novi davki so izzvali nezadovoljstvo, zlasti pa tudi strah med gospodarstveniki, ki poudarjajo, da bodo ti davki zmanjšali kupno moč, kar se bo odražalo na vsem gospodarskem položaju. Tržaška policija je sporočila, da so med večeršnjimi delavskimi demonstracijami zaradi uvedbe posebnih občinskih taks na 12 predmetov široke potrošnje aretirali neko osebo, ki so jo proglasili kot odgovorno za »nasilje in upiranje policiji«. Ime aretirane niso sporočili. V policijskem poročilu so demonstracije označene kot »nedovoljne«. Policija obtožuje demonstrante, da so skušali »blokirati trolejbusni in tramvajski promet«.

V poročilu je tudi navedeno, da je policija »posredovala« in razkropila demonstrant. Demonstracije so trajale nad 4 ure.

Maršal Tito je sprejel podpredsednika indijske republike

Brioni, 24. jul. Predsednik republike Josip Broz-Tito je sprejel popoldne podpredsednika indijske republike dr. Serevepali Radhakrishnana, ki ga je spremljal indijski veleposlanik v Jugoslaviji Binej Radzan Sei, ter ga obdržal na kosilu. Sprejemu in kosilu sta prisostvovala tudi državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović in generalni sekretar predsednika republike dr. Joža Vilfan.

Zagreb, 24. jul. Sinoči je bil v Jugoslovanski akademiji znatnosti svečan sprejem na čast podpredsednika Indije Radhakrishnana. Sprejema se je udeležil med drugimi tudi predsednik izvršnega sveta LR Hrvatske dr. Vladimir Bakarić. Po sprejemu je imel Radhakrishnan zanimivo predavanje o Indiji Davi je s posebnim letalom odpotoval v Pulj, od tam pa z motornim čolnom na Brione.

Sovražniki dobrih odnosov

Dunaj, 24. julija (Tanjug). Skupina poslancev Ljudske stranke je v koroski pokrajinski skupščini predložila tri interpelacije s skupnim ciljem onemogočanja razvoja dobrih sosednih odnosov z Jugoslavijo. V prvih dveh se zahteva preiskavo o usodi 29 (ubitih), odnosno 96 (odvedenih) nemških vojakov, avstrijskih državljanov in ustašev, ki so jih baje enote Jugoslovanske armade aretirale po sklenitvi premirja. Tretja interpelacija postavlja vprašanje, če slovenski rudnik svinca v Mežici plačuje Avstriji odškodnino za dozvedno kopanje rude v oknih na avstrijskem ozemlju.

Protijugoslovanska akcija poslancev Ljudske stranke sovpada s poostreno protijugoslovansko kampanjo pronacističnega lističa »Kleine Zeitung« iz Graca. Zaradi tega v političnih krogih na Dunaju opozarjajo, da je neodgovorna protijugoslovanska kampanja nekaterih pronacističnih elementov dobila sedaj uradno podporo koroske frakcije Ljudske stranke.

Z današnjim dncem — cenejši kruh

Z današnjim dncem bodo ljubljanske pekarnice zacele prodajati kruh iz bele og moke po 60 din, iz moke št. 2 pa po 50 din kilogram.

Da se cene kruha le postopoma znižujejo, so vzrok stare zaloge moke, ki so jo pekarnice nabavile po znatno višjih cenah. Tako je bil kruh iz og moke pred kratkim še po 70 din nato po 66 din in sedaj je končno padla cena na 60 dinarjev.

Originalna zamisel zaboljšanje kmetijstva v sežanskem okraju

V soboto, 18. julija, je zasedala sežanska okrajna skupščina istovrstno zborom proizvajalcev.

Med najvažnejše ukrepe okrajne ljudske skupščine spada vseskoj sprejetje predloga okrajnega gospodarskega sveta o razpisu natečaja za dodeljevanje nagrad v sadjarstvu, vinogradništvu in živinorejstvu. Po ugotovitvah ekonomskega društva se v sežanskem okraju še mnogo zemlje ne izkorišča. Znatne površine pašnikov in travnikov bi se dale spremeniti v donosne vinograde in sadovnjake. Takih površin je veliko zlasti na področju slovenske Istre in v Brkinih. Kritično je takisto stanje živinoreje v okraju.

Z dvigom kmetijstva bo rešen temeljni problem pasivnosti. Zavedajo se tega dejstva, je okrajna skupščina na svojem zadnjem zasedanju živahno obravnavala

omenjeni predlog gospodarskega sveta in odločila, da se razpise v okraju nagradni tečaj za izboljšanje sedanjega stanja v kmetijstvu. Natečaja se lahko udeležijo poleg državnih kmetijskih posestev in kmetijskih delovnih združenj tudi posamezni zasebni lastniki gospodarstev in skupine manjših posestnikov. Slednji naj bi po načrtu tega natečaja o skupinskih združenjih sklenili pismeno pogodbo, ki naj bi določala medsebojne odnose in notranjo organizacijo. Istovrstno naj bi skupina izvolila iz svoje sredine predstavnika, ki bi v natečaju obvezno zastopal skupino. Tako združenje pravnih kmečkih gospodarstev v skupino se prizna samo za udeležbo pri natečaju v kmetijskih strokah vinogradništva in sadjarstva in ni obvezna za trajno skupno obdelovanje in izkoriščanje vinogradov in sadovnjakov ter se po končanem natečaju skupnost lahko razide.

Priloge natečaja je določen za 1. oktober 1953 in se konča 30. novembra 1954. Gospodarstva, ki se bodo natečaja udeležila, morajo vložiti pismeno prijavo komisiji za izvajanje natečaja, ki se ustanovi pri gospodarskem svetu OLO v Sežani, najpozneje do 30. novembra 1953.

Pogoji natečaja so naslednji:
A) V vinogradništvu morajo privatna kmečka gospodarstva na novo zasadi ali obnoviti v obliki strunjenega vinograda najmanj 1.500 kv. metrov površine, državnega in združenjskega posvesta pa najmanj 5.000 kv. metrov. Poleg tega morajo uslužbeni natečaja pristati na trdni izbor za posamezna vinogradniška področja ter na načrt zasaditve in vzgoje, kakor ga odredi komisija za izvajanje natečaja. Zemljišče mora biti primerno pripravljeno in pogojeno.
B) V sadjarstvu panogi: za privatna gospodarstva obvezna zasadi ali obnovite strunjenega sadovnjaka na površini najmanj 1 hektarja, na državnih in združenjskih posestvih pa 2 hektarjev. Zasadi se morajo jabolane, hruške, breskve, marelice, češnje, oljke ali slive. Kjer bi šlo za zasaditev sedaj zapuščenih in nerodnih površin, se mora to izvesti na najmanjši površini treh hektarjev.

C) V živinoreji: vsa kmečka gospodarstva v izjemno skupin privatnih kmečkih gospodarstev, se zavežejo: smotno preurediti ali zgraditi goveje hleve, svinjake in ovčarnike, zgraditi ali urediti gnojnice in gnojnišče jame silose, zamenjati sedanjo križano živinško pasmo z živino sivorjave pasme rodovniškega porekla, vzrediti najmanj 50 komadov ovc, odgovoriti najmanj dva plemenska bikla, meliorirati vsaj en hektar travnikov ali pašniške površine z odstranitvijo kamenja in grmičevja.

Za izvedbo navedenih pogojev natečaja so predvidene sledeče nagrade: za vinogradništvo dve nagradi po 100.000 din, pet nagrad po 50.000 din in trideset nagrad po 20.000 din. V sadjarstvu: dve nagradi po 80.000 din, pet nagrad po 50.000 din in dvajset nagrad po 15.000 din. V živinoreji: ena nagrada po 100.000 din, deset nagrad po 30.000 din, deset nagrad po 10.000 din in pedeset nagrad po 5.000 din. Nagrade bodo razdeljene po ocenitvi izvršenih pogojev natečaja in izplačane v gotovini.

Ustanovljena je gradbena zadruga „Pohorska vzpenjača“

Pred dnevi je bil v Mariboru ustanovljen občni zbor zadruge »Pohorska vzpenjača«, katerega se je udeležilo 50 delegatov, članov mariborskih delovnih kolektivov iz drugih okrajev štajerskega bazena, ki se zanimajo za gradnjo pohorske vzpenjače, tega pomembnega turističnega objekta in ki so se odločili pristopiti v članstvo zadruge s svojimi deleži.

Delegatje so sprejeli osnutek zadrughih pravil, izvolili upravni in nadzorni odbor in po daljši razpravi pooblastili upravni odbor, da proračun dohodkov in izdatkov podjetja »Pohorska vzpenjača« čimprej predloži občnemu zboru v potrditev. Tako je vprašanje graditve pohorske vzpenjače, ki je bilo zadnje čase predmet obširnih razgovorov in zanimanja, dobilo svojo realno osnovo in bodo pripravljena dela, ki jih je že doslej opravil »Turistični center« v Mariboru s pomočjo subvencij MLO Maribor in OLO Maribor okolica lahko zavzela večji razmah.

Turistični center v Mariboru je doslej že zgradil poizkusno vzpenjačo, ki je obratuje na krajšem odseku, vendar ustanova, ki je delala v ozkem okviru, ni zmogla večje aktivnosti. Pogoje za gradnjo moderne vzpenjače, ki bo speljana s področja Pohorja pri Radvanju prav na vrh pri Bolfenici, je zagotovil šele omenjeni občni zbor, ki je pokazal vse razumevanje in pripravljenost, da načrt izvede. Občni zbor je dobil tudi zagotovilo predstav-

Položeni so temelji za najširši razvoj tujskega prometa na Pohorju. Doslej je vplačanih 428 deležev v skupnem znesku 21.450.000 dinarjev

danju. Tako razpolaga novoustanovljena zadruga »Pohorska vzpenjača« doslej z 21.450.000 dinarjev potrjenih deležev in s približno toliko najavljenih. Stroški vzpenjače bodo po predračunih amortizirani že v dvanajstih letih. Gradnja vzpenjače je torej zagotovljena. Kaj bo pomenila za Maribor, je skoraj odgovoriti. Dogajena bo napredne v dveh letih in bo v Mariboru upravljen slovenski glavni turistični center Slovenije, saj bo preplet turistov iz mesta na vrh Pohorja v nekaj minutah.

Bela lisa na levi strani slike kaže že obstoječo športno nameno na Pohorju. Temna, ravna črta na desni pa projekt trase bodoče Pohorske vzpenjače.

PISMA UREDNIŠTVU

VATIKAN IZKORIŠČA BOLEZEN STEPINCA ZA NOVE NAPADE NA NAŠO DRŽAVO

V zadnjem času je del ameriškega in evropskega katoliškega tiska začel spet povečati precej svoje prostora Stepincu. Ti listi mnogo pišejo o njegovih boleznih in jo pri tem povezujejo s svojo staro trditvijo o »preganjanju vere in duhovščine« v Jugoslaviji.

Pisanje teh časopisov, ki med seboj kar tekmujejo in se, kdo bo Stepinca proglasil za večjega »mučenika«, nas Jugoslovancem prav nič ne preseneča. Navadili smo se že tega, da se napadi vatičanske propagande na Jugoslavijo stopnjujejo zlasti takrat, kadar naša država doseže kakšen večji mednarodni uspeh. Cilj sedanjega kampanje Vatikana proti Jugoslaviji je očitno zmanjšati ugled, ki ga je Jugoslavija pridobila zaradi svoje dosledne mirovljubne politike in zaradi svojih prizadevanj za miru na Balkanu. Mednarodni reakcije — katere glasnik je Vatikan vedno bil — očitno tudi ni več, da je naša država dobila povabilo, naj pošlje v Washington svojo vojaško delegacijo na razgovore o bodočem sodelovanju med Jugoslavijo in tremi zahodnimi državami.

Izgleda da »sveti oče« in njegovi kardinali še vedno gojijo upanje, da bodo s svojo propagando preprečili prijateljsko sodelovanje med našo državo in vsemi mirovljubnimi državami sveta.

Poglejmo kaj vse so v zadnjih dneh napisali o Stepincu katoliški listi. Vatičanski »Osvetovore Roman« je nedavno objavil članek, v katerem trdi, da se je bolezen kardinala Stepinca v začetnem času zelo poslabšala, na koncu pa ugotovljeno, da je poslabšanje boleznih nastopilo »zaradi omejenega gibanja in pomanjkanja hrane, ki bi bila potrebna za njegovo ozdravljenje«.

Ameriški katoliški list Florida Catholic pa je »še bolj poučen o zdravstvenem stanju Stepinca«. Pred dnevi je zapisal, da je izvedel iz »dobro obveščenih ilegalnih krogov« v Jugoslaviji, da

je zdravstveno stanje Stepinca tako kritično, da sta njegovo življenje ali smrt odvisna od uspeha ali nespeha ameriških katolikov, da mu takoj pošljejo zdravniške specialiste.

Urednik tega lista je tudi zahteval takojšnjo intervencijo predsednika Eisenhowerja in znanjega ministra Dullesa, »ki naj uporabi vsa sredstva, ki so jim na razpolago, da bi se rešilo življenje tega velikega verskega borca«.

Mislimo, da takemu pisanju nekaterih katoliških listov niso potrebni nobeni komentari. Omenim naj samo še to, da so nekateri italijanski listi pred dnevi objavili vest, da je Stepinca že mrtvo.

Nične ne glede na versko prepričanje, ki ljudi resnično, je ne morem strinjati s takim neodgovornim in klevečnim pisanjem katoliškega tiska na zahodu. Po znani izjavi maršala Tita novinarji ruskeje, kateri je maršal isto med drugim dejal, da Stepinca odločno zdravniško pomoč najboljših jugoslovanskih specialistov, sem o tem govoril z mnogimi ljudmi. Niti eden od njih se ni strinjal z ravnanjem Stepinca, čeprav so skoraj vsi dobri katoliki. Neka starejša žena iz Ljubljane, ki gre vedno vsako nedeljo k maši, mi je na vprašanje, kaj misli o ravnanju Stepinca, odgovorila približno tole:

»Ne razumem kaj bože doseči Stepinca. Zakaj noče naših zdravnikov, ki bi mu sigurno pomagali preprečiti prijateljsko sodelovanje med našo državo in vsemi mirovljubnimi državami sveta.«

Mislim, da se večina naših ljudi strinja z menjenjem te pošteno žene. Rimski kardinali bi pač radi po svojih močeh prispevali k naporem tistih temnih sil, ki si že vsa povojna leta prizadevajo, da bi omajali vse večji ugled, ki ga naša država uživa v svetu.

Marijan Drobež
Kaneva 4
Ljubljana

NAŠE CIGARE

Poziv uredništva »Slovenskega poročevalca« z dne 15. t. m. v rubriki »Pisma uredništvu« glede kvolitete in izdelave naših cigaret se

zložno po mostovžu gor in dol, z ladje na kopno in nazaj, mi pa smo morali na pekočem julijemsoncu stati s kovički dobro vrt in temeljito okopati v znoj, preden so nas pustili na ladjo. Da ni šlo brez prerivanja, ko smo videli, da je paluba že brez nas do polovice zasedena, je razumljivo. Na ladji nova nevičnost. Nobenega ležalnega stola, nobene kabine za domače potnike, ki bodo potovali tudi ponoči v Split in dalje. Vsi ležalni stoli in vse kabine rezervirane za inozemce. Gospa z otrokom, invalid s partizan- sko spomenico in njegova družina se navzlic opozorilu ladijskega uslužbenca vsedejo na prazne ležalne stole, ki so imeli pripetle listke »rezervirano«. Pridržim se

Pogled na Raba

Uredba o upravljanju zdravstvenih ustanov

Uredba o upravljanju zdravstvenih ustanov, za katero je vladalo veliko zanimanje v naši javnosti, je predlog za investicije iz sredstev nadzorstvenega organa, za pravilno ekonomsko in finančno poslovanje, kontrolo nad finančnim poslovanjem, odločanje o predlogih strokovnega kolektivnega kapacitete in števil oddelkov in odsekov, pravna uprava predpisov o uslužbenih in drugih njih odnoših, način delitve nazn. skrb za pravilne odnose uslužben. cevo med državljanov, spori in upravnikom ter uslužbenici in delavci, nameščanje uslužbencev, sprejemanje delavcev. Uredba izrecno poudarja, da se upravniki in delavci v strokovno odelo zdravnikov in drugega medicinskega osebja.

Clan upravnega odbora, ki ne strinja s svetom odbora, lahko postavi svoje pripombe pri pristojnem organu, ne sme pa tega iznašati svojih pripomb pri upravniku. Taka pripomba ne podaja samo na seji upravnega odbora.

Delovno področje upravnika obsega tele posele: predsednik upravnega odbora pomaga pri upravljanju seji in dnevnevnega izvršuje sklope upravnega odbora, pripravljajo predračun in vključni račun ustanove, predlaga upravnemu odboru cene za storitve ustanove, najema v mejah sklopa upravnega odbora poslovanje pri Narodni banki, izvršuje odredbododajalec pr-dračun, nadzira vodstvo materialnih in finančnih knjig in skrb za to, da storitve ustanove pravočasno in skrbno, skrbni za delovno disciplino, predlaga postavitev uslužbencev, kolikor jih ni sam upravniki sprejemati v službo, odreja uslužbenec in delavec delo, preplačuje delovni red in zastopna organ upravnika in organi in pravnih odnoših.

Nadaljnji organ zdravstvenih ustanov je strokovni kolektiv, ga sestavljajo upravniki, sefi oddelkov in glavna medicinska sestra. Ta kolektiv je posvetovalni organ upravnika in odbora. Uredba določa, da morajo ustanove izvesti novo organizacijo 1. septembra.

Uredba določa, da morajo ustanove izvesti novo organizacijo 1. septembra.

»Vse prav. Postoje moramo tudi turistom, da pa jim pri tem tako daleč, da bi se za njih vse, za domače goste, nič, toliko pomizicati pa se ne spet ni treba pred tujci in mlajšimi devizami.« si mislimo in to povemo tudi ladijskemu uslužbenca. Ta je na tihem najbrž našega mnenja in se molče odstrani. O nekaj časa nam je prinesel droste, ki niso bili označeni z listki »rezervirano«.

Večina naših potnikov je mnenja, da bi moralo biti na vsaki ladji vsaj nekaj kabin in ležalnih stolov na razpolago domačim gostom. Naše morje je tako čudovito in naša obala tako prekrasna, da se nam ni treba bati, da nam ob pravilni turistični politiki manjkalo tudi inozemskih čudovalcev. Ni zastoj uslužbeniki turisti ob pogledu na naše morje. »Videl sem francosko, italijansko reviero, toda tako čudovitega morja kot je naše, še nisem videl!«

»Partizanka« je moderno urejena potniška ladja. Ima lepo jedilnico, vsakošno kavarno, bar, igrišče na robu za otroke in vrsto luksuznih kabin. Potovanje z njo je izredno udobno. Stiri ure vožnje Reke do Raba je minilo kot trenil.

Podružnice in izpostave zavodov za socialno zavarovanje

Nov odlok Zveznega izvršnega sveta prinaša določbe o organizaciji socialnega zavarovanja v okrajih in mestih. Odlok določa, da lahko okrajni in mestni zavodi za socialno zavarovanje ustanavljajo svoje podružnice in izpostave za posamezna območja in kraje, oziroma za posamezna večja podjetja in ustanove.

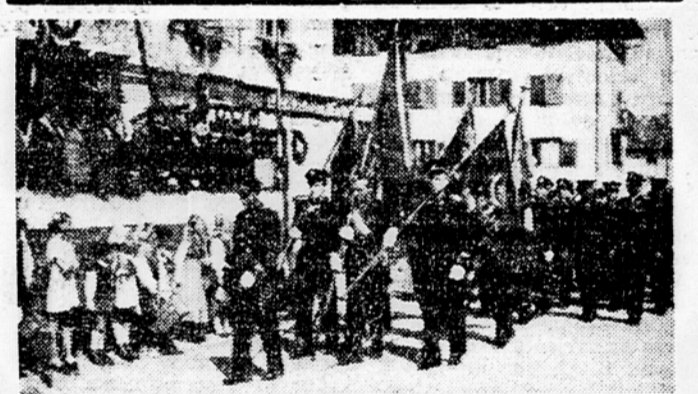
Podružnice, ki so nova organizacijska oblika, se lahko ustanovijo na območje ene ali več občin, ni pa rečeno, da bi se njihovo območje moralo ujemati z območjem občin.

Izpostave se ustanovijo za posamezne kraje ali naselja, ali pa za posamezna večja podjetja, oziroma ustanove.

Podružnice upravljajo sami zavarovalci, ki izvolijo skupščino podružnice. Skupščina izvoli nato iz svoje sredine izvršni odbor, no potrebi pa še druge odbore za posamezne panoge zavarovanja. Redno poslovanje podružnic vodi upravnik. Pri upravi izpostav pa odločajo zavarovalci tako, da izvolijo odbor zavarovalcev pri izpostavi. Redno poslovanje izpostave vodi šef socialnega področja in izpostave doleži statut okrajnega zavoda za socialno zavarovanje.

Prihod angleških rudarjev v Jugoslavijo

Na taborjenje Mednarodne zveze socialistične mladine, ki bo v Zadru, bo 28. julija prišlo med drugim tudi pet angleških rudarjev, ki jih bo vodil g. A. Machen, član izvršnega odbora sindikata angleških rudarjev (Jugopres).

Preteklo nedeljo je proslavilo radovljiško gasilsko društvo 70-letnico obstoja. Ustanovljeno je bilo leta 1883 kot tretje na Goroskem. Okrajna gasilska zveza je podelila častne značke 22 gasilcem. Perc Franc in Flster Asten pa sta poleg tega prejela priznanje republiške Gasilske zveze za izredno vestno in požrtvovalno delo v prostovoljnem gasilstvu.

Članom Prešernove družbe

Vsak član lahko naroči tam, kjer se je vpisal v Prešernovo družbo, vezavo vseh ali posameznih knjig in sicer v polplatno ali v platno. Doplačilo za vezavo koledarja v polplatno je 100 din, v platno 200 din, za vsako izmed ostalih knjig pa v polplatno 80 din in v platno 160 din. Naročila sprejemajo poverjeniki in knjigarne do 1. septembra t. l. Glavni odbor PREŠERNOVE DRUŽBE

Pismo z Raba

Pogovor v vlak

Poslavljanje, je zadnja naročila, ozkikanje, mahanje rok in že zapisa brzovlak ljubljanske postaje, da nas popelje do Pirke, kjer bomo prestopili na izletniški vlak in z njim odpeljali na Reko. Za nami je mesto, za nami so prašne ulice, z obeh strani vlaka pa se vije zelena preprega polj in travnikov, ki neprenehoma spreminjajo svoje pestro lice. Poslušam enakomerno uarce koles, druga za drugo odpadajo od mene — človek bi dejal — ljubljanske misli. Pričenjam opazovati potnike. Večina ljudi je iz drugih republik, Slovencev nas je bolj malo. Na hodniku stoji praznično oblečen možak, poleg njega popolnoma novi okovani kovički in razne torbe, kakršnih pri nas nismo vajeni videti. Pri oknu dekle okroglih lic in z lasmi, spetimi v »konjski rep«. Aha, si mislim, dos Francoza, ki se peljeta na naše morje. — Ko sem sredi pogovora s sosedo v kupeju, mi možak naenkrat brez besed ponudi cigareto. Na moje veliko veselje se izkaže, da mož ni nikak Francoz, pač pa Slovenec iz Vipave, gospo-

stano domovino, brezdomci so bili, doma ne imamo tam. Hrepenje po domovini jih je mlačilo vse življenje, dokler se niso vrnil stari in izčrpani, umirali v njeno naročje.

»V socialistični Jugoslaviji pa nikogar ne ženemo po svetu, tu je krhka za vse, je vas vabimo, da se vrnete domov,« sem mu dejala. Pogledal me je tako odano, da sem skrila ganjenost. Klepar je po kličem in že v Belgiji je šlih, kako dobrodošli so pri nas delavci njegove stroke. Zanimal se bo za podrobnosti in prav rad se bo vrnil domov, da bo le mogel preživeti ženo in študirati hčerko, mi je odgovoril. Poslovila sem se od njega z najboljšimi željami in v prepričanju, da ga bo domovina osrečila.

Neveščnosti na ladji

Na Reki smo se vkrkali na našo novo obalno ladjo »Partizanka«. V Ljubljani so nam sicer zatrjevali, da pri vstopu na ladjo ni nobenega prerivanja več, ko smo pa prišli v pristanišče, je bilo ob »Partizanki« zbranih že kakih 50 ljudi, ki se niso dali odpraviti in ostrajno čakali, da pridjo »prosi na vrsto«. »Prosi« prazam, ker se med tem, km smo čakali, da bi nas pustili na ladjo, neznane, tuji jezik govorci dame, sprebejale

Mara Mirkočič

Matjaževa domača naloga

Morda se bo katera od naših bralk pri tem naslovu namrdnala, češ, kaj spet govoričijo o šoli, saj so se počitnice. Res je, da je šolski čas vezan na mamine in očetove velike skrbi za to in ono: obleko, kurjavo, krompir, drage knjige in zvezke itd. vendar, vse zatiskanje oči nam ne pomaga mnogo. V letošnjem poletju morda še prav malo toplih dni in presrečnega počitniškega veselja naših otrok bo konec.

Prav je, da se tudi starši pripravimo na ta čas. Popravimo pa zlasti napake, ki smo jih morda delali sami in so se nam maščevale v tej ali oni obliki. Napaka, ki jo mnogi starši pogosto zagreše je tudi popuščanje in pretirana pomoč pri domačih nalogah.

Šoli predaval učitelj, pa bo šla neobdelana mimo njega in v prvem polletju se bo pokazal uspeh.

Toda, ali naj se starši sploh ne brigajo za naloge svojih otrok? Poleg ostalih odgovornih nalog pri vzgoji otroka je tudi to njihova skrb. Naloga staršev pri učenju otroka pa je ta, da sami določijo, kako si bo otrok razporedil delo. Eno uro po kosilu naj počiva. Igra naj se na vrtu, sprehodi naj se in pretrepe po dopoldanskem sedenju v šoli, slabotnemu pa bo dobro delo, če bo tedaj malo zadremal. Če

mine ura, pokličimo otroka. Najprej naj napiše domačo nalogo. Glavica mu je še bistra, v spominu še vse sveže in še ni pozabil, kar je dopolne slišal v šoli. Pri nalogah pustimo otroka, naj samostojno dela. Če kaj ne ve, mu skušajmo nakazati, kako naj bi bilo pravilno, vendar naj sam išče rešitev. Če stori napako, ne vpijmo nanj in ne bodimo nestrpni, češ, kako si vendar neumen in počasne pameti, temveč mu povejmo, naj napako popravi. Pomagajmo mu misliti, kje tiči napaka itd. Če je naloga t... vna, naj jo naj-

prej napiše na poseben list, kjer jo pregleda skupaj z mamo ali očetom. Šele, kadar je vse v redu, naj jo lepo, počasi prepíše v zvezek. Skrbno napisano nalogo bo učitelj tudi pohvalil in otrok bo imel zadoščen, da njegov trud ni bil zaman. Za prihodnjico bo imel še več veselja. Tako se bo napadil reda, po kate n se bo vedno ravnal, a mu bo še vedno preostajalo dovolj časa za odih in zabavo.

Večer naj ne najde otroka več pri knjigi! Mali možgani se tedaj že preveč utrujeni in ne dojemajo tako hitro. Posledica tega je samo nezapolnjenost in raztresenost otroka naslednji dan v šoli, ko ne more slediti učiteljevi razlagi. V. K.

PREPROSTA POLETNA OBLEKA. Izdelana je iz bombažnega blaga. Višje bo glasi istim ženskam, ki dajejo prednost dobro, toda preprosto krojenim oblekam, ki so v resnici najlepše. Obleka na sliki je krojena od rokavne odprtine do roba docela ravno. Stisnjena je samo z usnjanim pasom. Za obleko potrebujemo 3 m 50 cm blaga, širokega 90 cm.

Modna revija v Mariboru in česa smo na njej pogrešali

Ze od prvega dne Mariborskega tedna je bila kavarna »Astorija« večer za večerom dekoriranega odra, so zasedli vsak večer novi gosti — Mariborčani pa tudi tujci, ki so razen zanimivosti na razstavi Mariborskega tedna, hoteli videti tudi modno revijo mariborskih obrtnikov. Največ zanimanja za revijo, je bilo seveda med ženskim svetom.

Ob zvokih klavirja so se vrstile pred gledalci manekenke in manekini, oblečeni in obuti, pokriti, orokavčeni in ozaljšani z izdelki najboljših mariborskih šivilj, krojačev, čevljarjev, rokavičarjev, torbarjev, zlatarjev. Napovedovalec je opozarjal tudi na frizerje, ki so naredili lepe prirečke, na modistinje in celo na vrste parfumov za razne priložnosti. Paše za oči je bilo dovolj, dovolj tudi izbire za najrazličnejše okuse, saj smo videli na reviji nič manj kakor 95 ženskih, moških in otroških modelov. Koliko originalnih domislekov pri krojih, koliko izbire v barvi in kvaliteti. »Se še spominjate na čas, ko je bilo blago na točke. Tudi tega se je domislil napovedovalec! In kdor pomislil nekoliko nazaj, bo pritrldil, da ni še tako davno, ko smo imeli pri nas še pravo tekstilno uniformiranost. Glede na to je revija dosegla kar je nedvomno želela — pokazala je uspehe, tako industrije kakor obrtništva.

Prisluhnimo pa še publiki, ki odhaja in zapušča svet mode in želja, ko se lepi vtisi umaknejo in vsakdanjost. Mislim na jutrišnje delo doma, v uradu, za strojem v tovarni. »Saj je toliko lepega, prelepega za nas, vzdihne mlada delavka. In ko v spominu spet preletiš razne modele, moraš priznati, da ima dekletje neresno prav. Razen nekaj navadnih oblek, o katerih je bilo rečeno, da so obleke za gospodinj, ki hodi na trg, ni bilo za našo delovno ženo na reviji ničesar. Nobene delovne obleke za tovarno, urad itd. In če pomislimo, da imamo samo v Mariboru 5000 tekstilnih delavk, potem smo na reviji upravičeno pogrešali praktičnih delovnih oblek.

Kako je danes z ročnim delom?

Kar priznajmo: kar so nekoč pretiravali, to danes zanemarjamo. To je dekliško, oziroma žensko ročno delo. Sola goji tudi danes ročno delo, vendar je to mnogo premalo. Tedensko je odmerjeno za ročno delo devadeset minut in še te včasih odpadejo. Mnoge deklice prihajajo k temu pouku brez ročnega dela, kar kaže seveda predvsem, da je mati brezbržna in ne-uvidevna. Druga dekleta pa prinašajo tako raznovrstna dela — pač nekaj, da ne sedijo v šoli praznih rok — da je vsak smotern pouk nemogoč. Pa tudi v tistih šolah, kjer je pouk ročnega dela pravilen, je čas le preskopo odmerjen, da bi zadostoval za celotno vzgojo deklet v tem pogledu. Najzadnjejša učiteljica pri tej vzgoji deklet je bila in naj bi ostala mati. Pri vzgoji hčere v spretnostih ročnega dela izvrši lahko prav mati veliko nalogo. Odteguje jo brezplodnemu po-

stopanju in vcepja mlademu dekletu ljubezen do domačega ognjišča in gospodinjstva. Ob vseh tistih urah skupnega sedenja pri ročnem delu, rase zaupnost med materjo in hčerjo, razpredajo se zaupni pogovori, ob katerih spoznava hči resnično življenje in vlogo žene v njem. Takšni topli pogovori boho ostali hčerki za vse življenje in v lepem spominu, spoštovanje do matere, a se bo dvignilo.

Ni težavno opaziti, da se je skrb za gojenje ročnega dela v družini zelo zmanjšala. Nikjer, niti v parku, niti na dvorišču, pred hišo, na trati ali v sobi, ne vidimo deklet pri ročnem delu. Nekdaj je mati v popoldanskih urah vzela v naročje ročno delo, ob njej pa so sedele njene hčere ter šivale, vezle, kvačkale in pletle. Starejša sestra je poučevala mlajšo, mati pa je z zadovoljstvom vodila

delo vseh. Danes kaj takega skoraj nikjer več ne vidimo.

Resda naloga današnjih čas ženi številne in raznovrstne naloge in ročna dela v gospodinjstvu nimajo več tistega pomena kakor nekdanj, vendar je v družini še danes ogromno potreba, ki kličejo po sposobni, spretni in marljivi ženski roki. Mali punčki je treba splesti žabice, večji skvačkati rokavice in kapico, mlajšemu dečku splesti brezrokavnik, starejšemu to in ono za smučanje, mama bi potrebovala pulover ali ogrinjalo za hladne zimske dni, očka, tudi ta bi potreboval marsikaj, pa ni rok pri hiši, ki bi mu to naredili, oziroma znale narediti. Pa so še druge potrebe. Gumbnice na posteljnem perilu, na otrokovih prvih hlačkah ali obnovljenih zapletnicah na srajci. Vse to terja nekno znanje, da ne govorimo o brezkončnem krpanju perila, daljšanju kril, izpreminjanju ovratnikov itd., kajti vsega pri današnjih cenah res ne kaže nositi k šivilji. Koliko je danes deklet, ki o vsem zgoraj navedenem nimajo pojma. Matere se za to stran dekliške vzgoje veliko premalo zanimajo. Leta teko, iz dekleta zraste žena, gospodinja, mati — mati hčere, kateri skoraj ne bo znala povedati kaj je naprtnik, katerega bo otrok po naključju kje iztknil.

Matere, ali se vam ne do-

zveva, da so vaše doraščajoče hčere ob popoldnevih in večerih premalo doma? Ali se vam ne zdi, da postaja to njihovo nenehno tekanje po ulicah in kolikokrat vam je žal, da ne znate še več. Ali boste mirno dopustile, da bodo znale vaše hčere še manj ali pa sploh nič? Trgovskim podjetjem in gospodarstvenikom pa bi bilo dobro svetovati, da bi material za ročna dela pocenili in izpopolnili, kajti s tem, da izginjajo iz naših domov ročna dela, izginjajo tudi drobna narodna umetnina. mk.

Na mizi pa je ležal zvezek z zavihanimi, zamaščenimi robovi, kot da si ga je izposodil mesar za svoje račune. A to je bil samo Matjažev zvezek za domače naloge. Odprla sem ga. Kot vojska padlih vojščakov so ležale črke, vse križem razmetane. Vmes pa so sestavljale živahne ornamente velike packe. Tudi mama je z menoj gledala domačo nalogo: »Ubogi Matjaž, kako je bil utrujen, renež!« Zdal sem vedela, zakaj je bil Matjaž z devetimi leti šele v drugem razredu.

Takih primerov je prav gotovo kar precej. Mnogi starši napravijo svojemu sinu celo uslugo, da kar sami spišejo domačo nalogo. Ta jo potem samo prepíše. Snov, ki jo je v

Moko, v kateri se je zaredil molj, morate presejati in čimprej porabiti, seveda, če se ni grenka. V tem primeru bo porabna samo še za dodatek k hrani za kokoši ali druge domače živali. Shrambo morate pobeliti, da tako uničite skrita ležišča moljev. Izpčite in prepražite, še bolje pa je če dobro operete tudi vreče ali drugo posodo, v kateri imate moko. Skrbite, da bo shramba zračna. Da bo okno lahko stalno odprto, pritrldite nanj gostno mrežo, da tako zabranite vstop raznim žuželkam.

PREDSTAVLJANJU

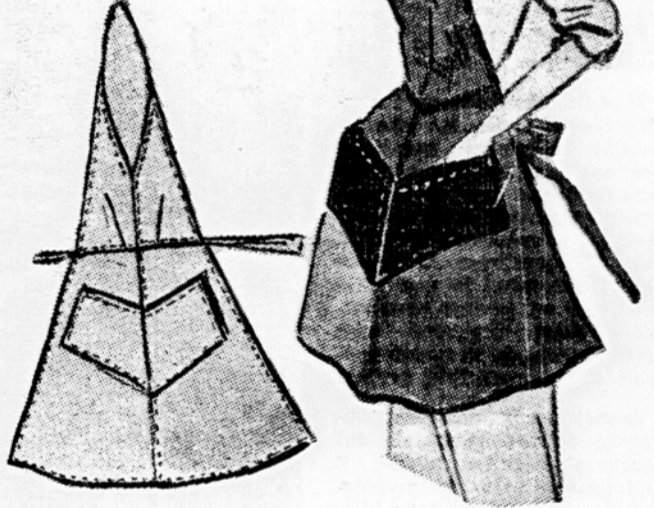
Dobri znanci si pri srečanju podajajo roke, pri manj znanih osebah pa to ni obvezno. Tu delamo večkrat velike napake. Naj bo razmerje do nagovorjene osebe kakršnokoli, vedno velja pravilo: roko poda vedno starejši mlajšemu, ženska moškemu. Ponujeno roko je treba vzeti v polno dlan in primerno stisniti. Nikakor pa ni dostojno zadrževati in stiskati roko, ali pa jo nekaj časa preve energično stresati.

Večkrat se zgodi, da prideš v družbo ene ali več neznanih oseb. Tvoje zadržanje bo odvisno od časa, ki ga nameravaš preživeti v neznanji družbi, ali pa od tega, če si želiš ohraniti sklenjeno poznanstvo. Položaj je ponavadi tak, da se moramo predstaviti neznanim osebam. Kako to storimo?

Vedno se mora predstaviti moški ženski, mlajši starejšemu, dekletu ženi. Pri predstavljanju uporabljamo ponavadi besede »dovolite, da se vam predstavim, nato povemo glasno in razumljivo svoje ime. Često se zgodi, da za osebo, ki se nam je že predstavila, ne vemo imena, ker nam kljub napevanju ušes ni bilo mogoče razumeti imena, ki nam ga je predstavljena oseba zamrmrala. To je skrajno nevljudno, saj se predstavljamo zato, da se z ljudmi seznanimo. V

zaključni družbi opravi dolžnost predstavljanja vedno gostitelj. Ožje sorodnike ne predstavljamo z imenom, ampak rečemo le smoj brat, moj sine itd.»

V družbi pazljivo poslušajmo tistega, ki govori. Zelo nevljudno je, če nekdo govori, pa ga sosed sploh ne posluša. To pomeni ponižati človeka v njegovem dostojanstvu. Ne govorimo preglasno. Svoj živahni temperament skušajmo v družbi krotiti, zato ne krilimo z rokami. V govoru ne smemo prekinjati tistega, ki govori. Izogibajmo se razgovora, ki bi spominjal prisotne na kak mučen doživljanj. Izogibajmo se kletvic!

Praktičen predpasnik za gospodinjstvo. Kroj je, kakor vidimo na sliki, docela preprost in si ga bodo sprajne ženske lahko prikrojile same. Predpasnik dopolnjuje velik žep.

Sadni sir

Ta način predelave sadja pri nas ni tako znan kakor razne mežge, džemi in kompoti, čeprav je sadni sir zelo izdaten in stoji kakor posušeno sadje, po več let. Tako naj bi konzervirale sadje zlasti tiste gospodinjke, ki imajo doma sadovnjake.

Za sadni sir uporabimo vsakršno sadje, tudi divje, kakor na primer bezgove in šipkove jagode. Od vrtnega sadja lahko uporabimo vse drobno in nagnito sadje (nagnite dele obrežemo), ki bi ga sicer zavrgli. Sadje operemo in razrežemo na majhne kose z olupki in pečkami vred. Sadje kuhamo v ločeni posodi, dokler se ne razkuha. Nato ga pretlačimo skozi sito. Le šipkove jagode, ki razpolovimo in odstranimo pečke.

Na 1 kg skuhanega in pretlačena sadja potrebujemo 1 kg sladkorja. Sladkor raztopimo na ognju, da se vleče, dodamo pretlačeno mežo in pustimo goščo na ognju, dokler se ne naredi mehurji.

Medtem damo na pekač bel papir, ki ga ob straneh zapovrnemo za 2 cm. Se pravi vročo mežo nalozimo za prst debelo na papir in porinemo v pečico, ki naj ima do 80° stopinj toplote. Če je pečica prevročna, se naredi mehurji, ki jih moramo takoj prebosti.

Takšen sadni sir moramo sušiti do 10 ur, to je približno 3 dni (med kuhanjem kosila). Ko je sir trd, potegnemo papir izpod njega in ga sušimo brez njega. Nato sušimo dalje na zraku, ga razrežemo na poljubne kose in shranimo na zračnem prostoru. Sušimo ga lahko tudi v več ločenih plasteh, drugega vrh drugega.

1	2	3	4	5	6	7
8						
9			10			
11		12	13			
14			15			
16	17			18		
19						
20						21
22						
23	24			25		
26		27		28		
29			30			
31						
32						33
34						
35	36			37		
38		39		40		
41			42			
43						

47. šiv. 48. šiv. 52. inlet. 53. krila. 54. tetra. 55. at. 56. šarnot. 57. ni. kak. 58. m'om. 62. ne le. 64. Ida. 65. so. 67. til. 70. smr.

Otroci v pralnih oblekah

Taki so pač vsi otroci: ne mine dan, da bi si pri igri ne umazali ali raztrgali obleke. Zlasti poleti, ko je vsepovsod toliko izkušnjav. Voda, pesek, trava, blato itd. Vse to seveda rado zapusti sledove na svetlih oblekah. Materam pa ne preostane drugega kakor prati, prati in spet prati. Oprati otroško obleko ni preveč težavno. Hujše je, če obleka ni potiskana s pristinimi barvami, če hitro obledi, se krči in izpere. V

taki obleki je potem videti otrok zanemarjen, čeprav je sveže oprana in pulikana.

Prav zaradi tega ne kupujmo za otroške obleke drugega blaga, kot volne, ki se hitro krči, ali jekla, ki se hitro obledi. Otroške obleke uporabimo oblačno, zlasti pa jim moramo narediti spodaj širok rob, ki ga vsak čas lahko izpustimo in tako obleko podaljamo.

Govoriti o modri otroški obleki bi bilo nemislno, saj se oblika takih oblek prav redko menja. Pri izbiri krojev naj vselej odloča praktičnost, uporabnost in seveda letni čas. Pametne matere bodo oblačile svoje otroke kar najbolj preprosto in stvarno in ne bodo nikoli pogrešile. Deklice naj nosijo široka, nabrana, nagubana ali zvončasta krila, z majhnimi ovratniki, žepki in gumbi, dekci pa svetle srajčke, ki nanje zapremo kratke platinene blačke. Če dodamo za vsakega še nekaj igralnih oblek, bi lahko rekli, da je to vsa poletna otroška garderoba. Tudi okrasni, ki jih uporabimo, da bi to ali ono obleko poživili ali osvežili, morajo vselej ostati preprosti in otroški.

KRIZANKA

Vodotavno: 1. Homerjeva epopeja. 8. hraber, junaški. 9. let. osebni zatek. 10. pripadniki starega slov. plemena. 11. kazalni znamenje. 12. obl. poen. gl. 14. zlo. 15. 16. mesto v Italiji. znano po slovitih roslarjih (fon). 19. naprej določena bodotnost. 20. izročitev. dostava. 22. snušt. 23. znak za kern. prvino. 25. osebni zatek. 26. žensko ime. 28. pol. 29. let. 29. preprost. običjen. 31. vulkanski izmeček del strjene lave. 32. strokovnjak za rejo peov. 34. pod. del sobe. 36. romanski spomenik. 37. začelna besedna naravoslova. 38. je sistemsko razvrsti rastline (1707-1787). 38. zvozna lirika pesem. 40. napis. 41. škodljivca, razbijalca (maj). 42. celina.

Navpično: 1. usnje na zadnjem delu čevlja. 2. vrsta psa. 3. jarem. 4. franc. novček (fon). 5. žensko ime. 6. skandinavsko moško ime (pisatelj Jacobsen). 7. grško-rimski starši vek. 12. udoben. lagoden. 14. preudaren. moder. 15. iz. ročim v roke. 17. Carpova drama. 18. predrečna. ki dela iz primernka prezečni. 20. mesto v Slov. Primorju. 21. iz nekoga sredbenesa materiala. 24. letopis. 25. Sheksparov drama (fon). 27. spredej. naprej (franc.). 28. podoba iz preprostega življenja. 30. grško božanstvo sonca. 32. volkana. orja. 33. srednjeveška bojna ladja. 36. judovsko moško ime. 37. slov. socialist. izpred brve svetovne vojne. 38. francoski naziv za duhovnika (fon). 40. ljubkova. 41. kralj. 42. zlato (franc.). 43. celina.

REŠITEV KRIZANKE

Vodotavno: 1. rokavna. 8. opal. 12. sukaj. 13. nad. 14. noča. 15. oza. 16. kajpada. 18. batist. 20. Bur. 21. Rab. 23. Ra. 25. vest. 27. Akerman. 31. sev. 32. po. 33. lan. 34. akcenti. 36. O. K. 37. konatu. 39. antilopa. 41. obrab. 42. šakot. 43. res. 44. ol. 45. ml. 46. plif. 48. akse. 50. nl. 51. trikotžen. 58. Emi. 60. nr. 61. etamin. 63. nihlet. 66. moket. 68. go. 69. Delorme. 71. ali. 72. omleta. 73. artikel.

Navpično: 1. ruta. 2. okat. 3. k. vjar. 4. Ajas. 5. Ink. 6. Noab. 7. adjuant. 8. ona. 9. podrt. 10. Andra. 11. la. 12. tobak. 17. prestiz. 19. trak. 22. brokat. 24. Anca. 26. svila. 28. kumbrik. 28. Enare. 30. Maus. 32. popeljin. 35. en. 38. lister. 40. alkohol. 45. marango. 46. premo.

Četrto stoletje

Od strahu do poguma

Leto 1953 je jubilejno leto Jugoslovanskega aero-transporta. Letos 4. aprila je minilo 25 let, odkar se je z bežanijskega letališča pri Beogradu odlepilo težko enomotorno letalo, iz katerega so mahali gledalci člani tedanjega letalskega transportnega društva in seveda tudi novinarji, ki ne manjkajo menda pri nobenih poskusih. To je bil prvi polet potniškega letala v Jugoslaviji. Prvo potniško letalo je bil stari »Pot-tez«, predelan vojaški bombnik s 6 sedeži. Odtlej je naše civilno letalstvo napravilo veliko pot. Četrto stoletje je za njim! Medtem ko so jugoslovanska potniška letala leta 1928 prevozila le 1322 potnikov in okoli 20 ton prtljage ter pošte, so se te številke, ki kažejo zmogljivost našega potniškega letalstva, neverjetno povečale.

Naše potniško letalstvo je po vojni doseglo zelo nagel razvoj. Ze leta 1946 so naša potniška letala prepeljala 10.086 potnikov. To leto so bila nabačena tudi nova potniška letala »Dovglas DC 3«, in že naslednje leto se je število potnikov povečalo na 32.717. Iz tega je tudi dobro razvidno, da je nadaljnji razvoj potniškega letalskega prometa pri nas odvisen predvsem od uvedbe modernih potniških letal. V letih 1950-1951 je znašalo število

potnikov vsako leto nad 86.500, število prevoženih kilometrov pa je znašalo okoli 31.000 na enega potnika. Lani so na primer letala Jugoslovanskega aero-transporta prepeljala 61.284 potnikov in 605 ton prtljage, paketov in pošte. Jugoslovanski aero-transport je v svojem jubilejnim letu pred novo pridobitvijo, pred uvedbo modernih dvomotornih potniških letal tipa »Convair«, ki bodo prav gotovo še povečala zaupanje v letalski potniški promet.

Letalo „Super-Constellation“

Letalska tovarna »Lockheed« v kalifornijskem mestu Burbank izdeluje med drugim moderna potniška letala, ki jih imenujejo »Super-Constellation«. Prvo potniško letalo te vrste v Evropi je minule dni dobila holandska letalska družba za potniški promet KLM. Ta družba je naročila 12 takšnih letal, ki jih bo uporabljala za polete čez severni Atlantik. Letalo »Super-Constellation« je dolgo 34,7 m. Čez krila meri 37,5 m, visoko pa je 7,55 m. Vsak od štirih motorjev ima 3300 konjskih moči. Motorji tega letala so batni motorji, kombinirani s plinskimi turbinami. To letalo, ki lahko sprejme 82 potnikov, leti s hitrostjo 600 km na uro.

Assuanski nasip

Načrt Egipta, za katerega se zanima 6 držav

Povečanje obdelovanih površin, zlasti povečanje pridelkov bombaža je ena izmed najvažnejših nalog, ki si jih je zadala na gospodarskem področju vlada generala Nagiba v Egiptu. Ze lani je objavila vlada svoj namen za gradnjo novega Assuanskega nasipa, ki ga imenujejo tudi nasip »Sadd-el-Hali«. Ta nasip naj bi gradili 7 km južno od obstoječega Assuanskega nasipa, ki ga po mnenju strokovnjakov ne kaže povečevati. Načrti za novi Assuanski nasip so zbudili velik zanimanje po svetu.

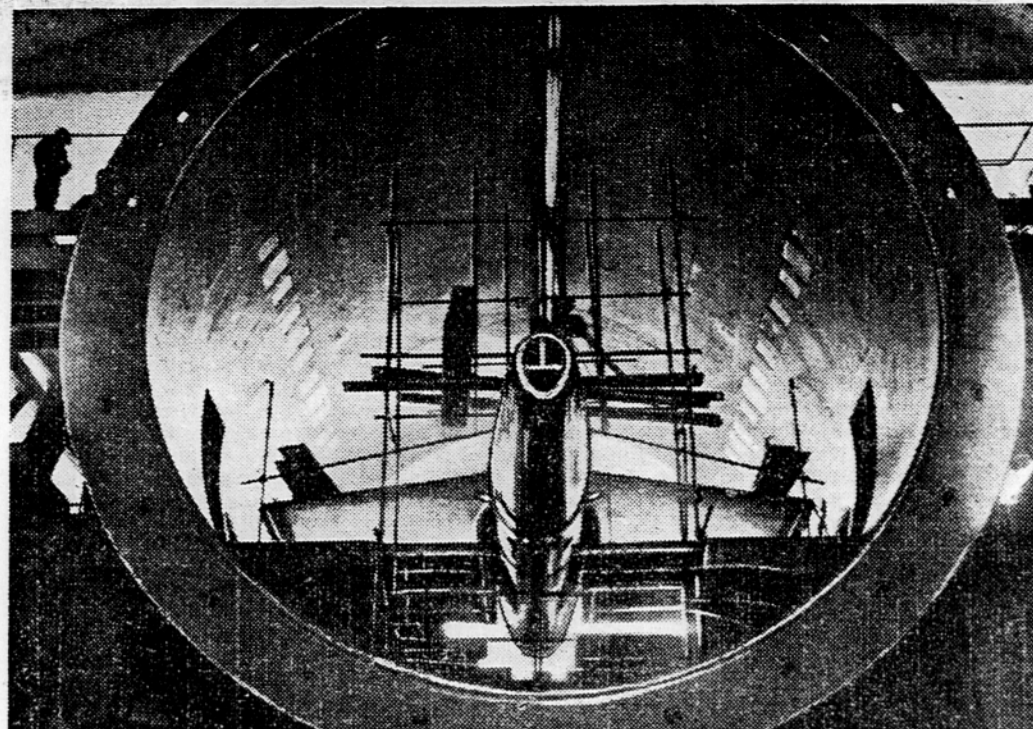
Medtem ko je stari Assuanski nasip zgrajen iz kamena in betona, nameravajo novega nasipi le s kamnom, ki bi imelo v sredi betonsko jedro. Ta nasip naj bi bil varen tako pred potresi, kakor tudi pred letalskimi napadi. Novi nasip naj bi bil visok okoli 100 m, dolg pa okoli 5000 m. Njegova širina naj bi znašala na vrhu približno 50 m, spodaj pa okoli 600 do 700 m. V ta nasip bi vgradili po sedanjih načrtih približno 30 milijonov kubnih metrov materiala. Kmetijstvo Egipta bi na ta način obogatilo z velikanskimi količinami vode reke Nila, ki jih cenijo na okoli 92 milijard kub. metrov, razen tega pa naj bi gradnja tega nasipa omogočila povečanje obdelovalnih površin za približno 40%. Koristnost tega velikanskega nasipa v Egiptu pa s tem še ni izčrpana. V skalnatih stenah v bližini nasipa nameravajo zgraditi podzemlj. sko strojnico za 16 turbin, ki bi dajale letno 10,5 milijard kilovatih ur električne energije. Do turbin bi dovajali vodo skozi velikanski preder. premera 15 m, kar ustreza približno dva in polkratni velikosti dvoritnega predora. V bližini nasipa nameravajo graditi tudi nove tovarne za umetna gnojila, železarski kombinat

Konec Lisenkove slave

Ni še dolgo, ko je bil sovjetski biolog Trofim Danisovič Lisenko eden najboljših slavljanih učenjakov Sovjetske zveze. Sovjetski tisk in propaganda sta proslavljala Lisenkovo nezmožnost; njegove teorije so uspešni v poljski pouk. Lisenkovi nasprotniki pa so bili odstranjeni z oplajenih položajev. Sovjetski tisk se je pod neposrednim pokroviteljstvom Stalina trudil, da bi dokazal pravnost Lisenkovi teoriji o nasledstvu. Vsa ta umetno sestavljena stanja proslavljala se je sedaj zafela majati o stonjih temeljih in danes Lisenka napadajo z različnih sovjetskih publikacij. Spor med Lisenkom in nasledniki Mendelovih, Weismannovih in Morganovih teorij o biologiji je bil spor, ki je zanimal le ozek krog strokovnjakov. Sovjetski tisk pa je iz tega »spora« napravil politično opravilo; opirajoč se na to podporo je Lisenko na kongresu znanstvenikov l. 1948 pristil svoje nasprotnike k pokorščini in sam Molotov je hvalil Lisenka, češ da se je razprava na področju biologije odvila pod vodstvom sovjetske partije, pri čemer naj bi ideje Stalina imele odločujočo vplivo.

Vse kaže, da praktični poskusi niso dali pričakovanih rezultatov, ker sovjetska Akademija znanosti sedaj očita Lisenkomu inštitutu, da ni ustvaril teoretičnega prispevka, ki bi imel tudi praktično vrednost. Teoretično klasiko »Kommunistična napadla« v znanosti, »Botaniški žurnal« pa obtožuje Lisenka, da je poskušal znanstvene probleme rešiti s pomočjo oladnih dekretov. Ni še rečeno, da je Lisenko padel v nemilost, osekakor pa so za njegovo položaja znanstvenega veleuma.

Na nedavni letni skupščini zdravnikov na Dunaju je poročal dr. Spitz, da je uspelo izdelati v laboratorijih za biokemijo v Kundlu novo vrsto penicilina, ki je obstojen proti žlečeni kislini. To vrsto penicilina bodo v kratkem začeli izdelovati v obliki tablet.

Pogled na največji vetrovni kanal na svetu pri mestu Modane pod Mount Cenisem ob francosko-italijanski meji. Model letala, ki ga aerodinamične lastnosti žele preizkušati v tem viharniku, pritrjuje na 328 ton težak premični podstavek.

Viharnik pod M. Cenisem

Francosko mesto Modane v dolini reke Arc, nedaleč od francosko-italijanske meje, si je pred meseci pridobilo velik slavo. Odtlej izgovarjajo ime Modane z velikim spoštovanjem najimennejši konstruktorji letal po vsem svetu. Nedaleč od mesta, nekoliko stran od vhoda v železniški predor pod Mount Cenisem, ima namreč Francija največji vetrovni kanal na svetu. To napravilo so imeli francoski inženirji organizacije »ONERA« — Office Nationale des Etudes et Recherches Aeronautiques — konstruirano že leta 1938. Vojska je prekinila delo in načrte za gradnjo tega največjega viharnika na svetu, tako da so začeli z gradnjo šele leta 1946. V tem francoskem vetrovnom kanalu je mogoče izpostaviti modele novih letal viharjem in ciklonom velikanske moči in hitrosti, ki presega hitrost zvoka (300 m/s). Vetrovni kanal pri Modani ima svoje umetno jezero v višini 1900 m. Po 16 km dolgih ceveh pada voda na dve Peltonovi turbini, od katerih ima vsaka po 55.000 konjskih moči. S tema dvema turbinama pogonjajo orjaški ventilator premera 15 m, ki ima okoli 250 obratov na minuto. Ta ventilator, sestavljen iz dveh 12 krilnih in 10 krilnih propelerjev, potiska v vetrovni kanal vsako sekundo 10 ton zraka.

Vetrovni kanal pri Modani je obremen največji aerodinamični laboratorij na svetu. Stevilni manometri, fotoelektrični aparati omogočajo inženirjem in tehnikom študij letalskih modelov vseh vrst, pa tudi propelerjev in letalskih motorjev. Vetrovni kanal pri Modani ima množico aparatov; ti omogočajo vsako minuto okoli 600 meritev, ki jih zabeležijo z aparati avtomatično. Pri izračunavanju teh podatkov se poslužujejo najmodernejših računskih strojev, tako imenovanih

nih »elektronskih možgan«, s pomočjo katerih določijo za približno dveh urah vse podatke, ki jih kažejo meritve; za isto delo, za izračunavanje podatkov iz okoli 12.000 števil, dobljenih pri meritvah, bi sicer potrebovali okoli 3000 ur. Vetrovni kanal Francije, skrit v tih dolini reke Arc, je zaradi svoje zmogljivosti in siljajne opreme srce francoske letalske industrije in hkrati tudi rada mnogih letalskih konstruktorjev iz vseh dežel sveta.

Snov za Fernandela

»Majčkene računski napaka, ki jo je pred kratkim napravil neki francoski uradnik, prosimo, mišljite, da bi bo po pisanju francoskih listov sooč, prav za najnovejši film znanega francoskega filmskega igralca M. Fernandela.

Kon. Njen oče je v upanju, da je hči o resnici tako izredno nadarjena, nekoliko počakaj čezem, da bi videl, kaj se da stori. Kljub temu, da ni doživel denarja, mu sedaj očita, da se je hotel polastiti denarja, ki ni bil njegov. Po šestih tednih se je namreč pri Basiliovih oglašil oisk uradnik finančnega ministrstva, ki je na srečo dobil še nemoten ček. Kmalu je prispela nova naznanica za 4320 frankov. Basiliovi trdijo, da niso kriji, če uradniki po ministrstvih zapisujejo ničle kar tja o en dan.

Annini računi z Atlantikom

Ann Davidson, prva žena, ki je sama preplula Atlantik v majhnem čolnu, se je takole predstavila časopisnim reporterjem: »Z Atlantikom oceanom sem imela že dolgo neoporne račune. Nanje sem mislila dolga leta in dan in noč tudi v čolnu, ko sem tri četrta leta popotoma sama plula čez Atlantik. V takšni osamljenosti joka človek od strahu.«

Septembra lani je Ann Davidson, ali »veseljačica vdova«, kakor jo se danes imenujejo še drugače v svoji domovini Angliji, zapustila luko Plymouth. Z malo, 6 metrov in pol dolgo ladjico »Felicity Anne«, se je oddolila premagati Atlantik. Zakaž? Ann Davidson se je s 25. leti poročila s Frankom Davidsonom, ki je rektorjem nekega privatnega letališča. Ta se je bil malo popreje ločil od svoje prve žene in je hotel začeti življenje nekako na novo. Anglije je bil sit. Odtlej se je na dolgo pot na druga žena Ann naj bi mu bila ob strani. Pri potovanju sta imela nesrečo. V neki luči

ob Atlantiku se je dolgo zavleklo popravilo njune ladje, tako da je ladjelovca grozila z ruševcem. Po noči sta na skrivali pobegnila, to da razvidni Atlantik ju je prisilil k povratku v luko. Pri drugem begu so valovi vrgli njunega moža čez vrvo in morje in je utonil. To svoje nesrečno popotovanje z možem je Ann Davidson opisala v knjigi »Zadeje potovanja«. Za katero je bilo v Angliji veliko zanimanje. Ann Davidson je s honorarji za to knjigo poravnala dolžnove in se z znova podala na pot, da plača dolg tudi Atlantiku, ki ji je ugrabil moža. Ann Davidson slavo zdaj kot zmagovalko nad Atlantikom in to slavo tudi upravičeno zasluži. Na svoji poti z majhno ladjico se je morala večkrat ukloniti viharjem in se umakniti nazaj v izhodne luke. Ladjica »Ann Felicity« s katero je preplula Atlantik, je bila opremljena z majhnim Diesel motorjem dveh konjskih moči in ni dovolj štala večjega tovora kakor 130 kg hrane in 35 litrov vode.

Usoda junakov v času rekordov

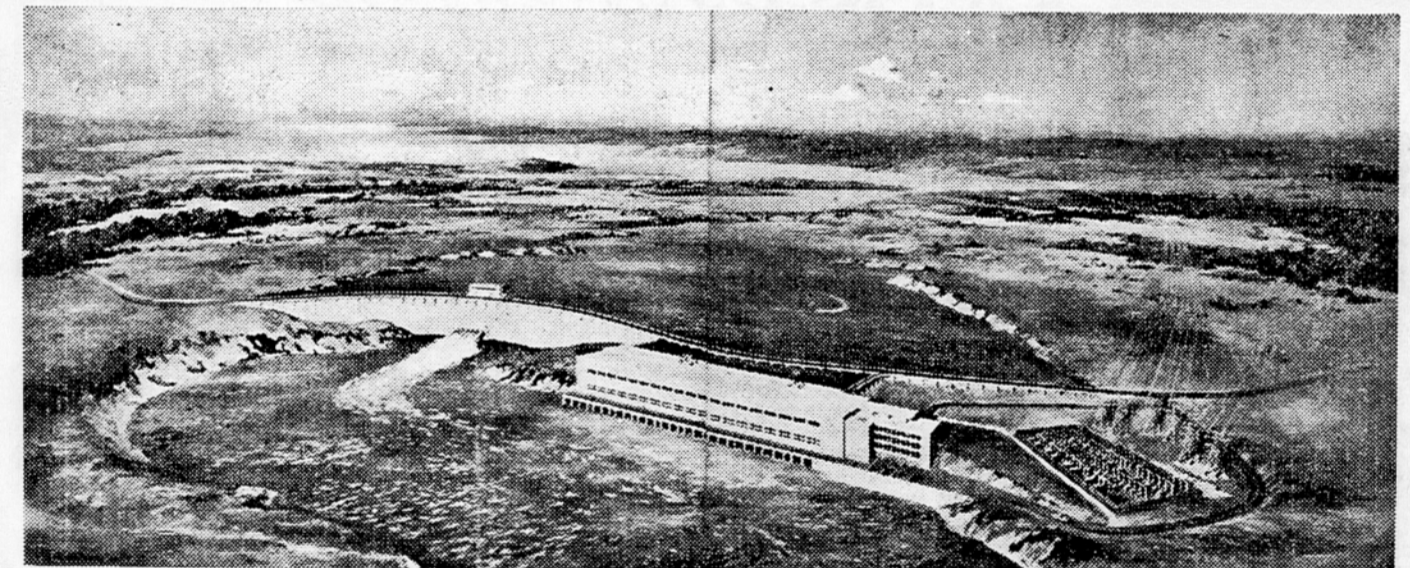
Za Mount Everestom je moral že nekaj tednov kasneje kloniti pred človekom še en himalajski orjak — vrh Nanga Parbat, visok 8.120 m. Član avstrijsko-nemške ekspedicije alpinist Hermann Buhl je stopil na vrh 4. julija ob 10. uri dopoldne. Vodja te avstrijsko-nemške ekspedicije je bil stari znanec gore Nanga Parbata 52 letni Peter Aschenbrenner. Nanga Parbat, gora plazov in smrti, je terjala že 31 človeških žrtev.

Na vse začudenje pa je prav v času, ko označuje vodja zmagovite angleške ekspedicije, ki je zavzela Mount Everest, polkovnik Hunt osvajanje nad 8.000 m visokih vrhov za znanost, razmeroma majhno zanimanje za ta velik uspeh avstrijsko-nemške ekspedicije. Le nemški in avstrijski časopisi mnogo pišejo o njem, v drugim deželah objavljajo v glavnem samo vesti. Da osvajanje Himalajev-velikanov ni tako enostavna reč, nam priča noven neuspeh švicarske ekspedicije, ki se ji je pred kratkim znova ponesrečil vstop na 8068 m visok vrh Thulagiri. Molk okrog tirolskega alpinista Buhla in drugih članov avstrijsko-nemške ekspedicije je usoda junakov, ki zmagujejo v času rekordov in največjih uspehov.

Prvi je skušal priplezati na vrh Anglež Nummery. Skupaj z dvema nosačema so ga leta 1895. zasule lavine. Te tri smrtne žrtve so se vse do leta 1932 strahovale alpiniste; tedaj se je poskušal povzpeti na vrh nemški alpinist Willi Merkl. Naslednje leto je njegovo ekspedicijo zajel 300 m pod vrhom silovit snežni vihar in jo prisilil k umiku. Ta umik izpod vrha Nanga Parbat je terjala 9 smrtnih žrtev. Med drugimi se je smrtno ponesrečil tudi alpinist Merkl. Viharju sta takrat ušla le Avstrijca Schneider in Aschenbrenner. Tudi naslednja nemška eksped-

Po poročilih informacijskega urada indijske vlade bodo v Indiji ustanovili v spomin na osvoboditelja najvišje gore sveta M. Everest plezalo solo, ki jo bo vodil Tensing. Tečaj plezalcev bodo v gorovju Darjeeling v višini okoli 4000 m. V Franciji imajo že vedno okoli 2,3 milijone konj; čeprav se znatno uveljavlja motorizacija, se je v zadnjih 113 letih zmanjšalo število konj le za okoli pol milijona.

Pogled na model pregrade za elektrarno, ki jo nameravajo graditi v dolini Nila.

Anton Cehov:

IZPIT

»Učitelj zemljepisja Galkin je name hud in videli boste, da padem.« je dejal postilni uradnik Jefim Saharič Fendrikov, bradat silovavec z vsega spoštovanja vredno plešo in solidnim trebuškom. »Padem... to je tako gotovo, kakor gotovo je bog. In hud je name le zaradi malenkosti. Nekdo je prišel k okencu s priporočenim pismom in se rinil naprej, da bi najprvo sprejel njegovo pismo. To vendar ne gre... Saj je olikan človek, naj bi bil torej tako dober in se pokoril redu. — Dragi gospod — sem mu dejal — prosim, počakajte, da pridete na vrsto. — Tedaj se je razsrdil in odtlej se hudeje name. Mojemu malemu Jegorju daje cveke in mene zasmejuje po vsem svetu. Šel sem nekdo mimo Kuhtinove gostilne: pomolil je skozi okno biljardo pač, pokazal name in vzkliknil: Glejte, gospodje, tu je žigosana znakma!«

nje v službi. Tu gre pač samo za formalnost!« Fendrikov se je nekoliko pomiril, a to ni trajalo dolgo. Zakaj vstopil je Galkin, mlad mož s tenko, razkuštrano brado. Nasil je platene hlače in nov, modern frak, strogo pogledal Fendrikov in šel dalje. Nato so naznanili, da pride nadzornik vsak čas. Fendrikova je tresel mraz; pričakoval je stvari, ki pridejo, s tistim strahom, ki ga tako dobro poznajo obsojenci in izpraševanci. Takoj zatem je prišel nekdo predsobo vodja okrajne šole Hamov, za njim pa veroučitelj Zmježalov. Isto pot so šli tudi ostali učitelji, vsi, da dostojno sprejmejo nadzornika. Ta — imenoval se je Ahahov — je glasno pozdravil navzoče, gemdjal zaradi prahu in izglinil v solskem poslopju. Pet minut kasneje se je prišel izpit. Najprej sta prišla na vrsto dva popovska sinova, ki sta hotela postati učitelja na vasi. Prvi je izdelal, drugi je padel. Ta se je useknil v rdeč robec, trenutek zamišljeno obstal in potem odšel. Potem sta prišla na vrsto dva, ki sta napravila izpit za enoletno prostovoljstvo. In sedaj je bila ura Fendrikovu. »Kje ste zaposleni?« ga je vprašal nadzornik.

»Poštni uradnik pri tukajšnjem poštneem uradu sem, vaše blagorodje!« je odgovoril, se zbral in se trudil, da bi prikrl, kako se mu tresajo roke. »Služim že enaindvajset let, zdaj pa zahtevajo od mene izpravevalo za čin kolegijiski registratorja. Zato si usojam opravljati izpite.« »Dobro. Torej najprej narekovanje.« Pivomjodov je vstal, se odkaljšal in pričel narekovanje. Skušal je ujeti kandidata z besedami, ki se ne pišejo čisto tako, kakor se izgovarjajo. Vendar je bilo navzlic njegovim zankam narekovanje povoljno. Bodoči kolegijiski registrator je napravil prav malo napak, čeprav je bolj pazil na lepisno nego na pravpis. »Narekovanje gre,« je izjavil nadzornik. »Dovolite mi, vaše blagorodje, povedati,« je pričel Fendrikov in pri tem poškilil na svojega sovražnika Galkina, da sem geometrijo študiral na Dabidovljevi knjigi; tudi me je poučeval nečak Barzopoj iz kijevskega samostana. Studiral sem tudi planimetrijo in stereometrijo.« »V našem programu ni ničesar o stereometriji.« »Kako? In jaz sem se mučil z njo ves mesec... Če bi bil vedel za to!« »No, pustimo geometrijo. Zdaj se bomo bavili z vedo, v kateri ste kot poštni uradnik gotovo najbolje podkovani,

Zemljepis je vendar znanost postiljonov.« Vljudno smehljanje na obrazu učiteljev. Fendrikov pa se ni strinjal s tem, da je zemljepis znanost postiljonov. (O tem ni bilo nič pisane niti v poštneem pravilniku, niti v okrajnih predpisih). Iz gole vljudnosti je dejal: »Tako je. Nervozno je pokalsjeval in v strahu pričakoval vprašanj. Njegov sovražnik Galkin se je udobno naslonil na stolu in ga, ne da bi ga pogledal, počasi vprašal, kakšno vlado ima Turčija.« »Da... hm... turško.« »Hm, turško... To je prožen pojem. Turčija ima ustavno vlado. Sedaj... imenujte mi pritoke Gange.« »Zemljepis sem predelal po Smirnovu in, oprostite, ne prav natančno. Ganges, to je reka v Indiji, ki se izliva v morje...« »Tega vas nisem vprašal. Vedel bi rad, kako se imenujejo pritoki te reke. Ne veste? In kje je Areskes? Tudi tega ne veste?... Čudno... Povejte, v kateri guberniji je Zitomir?« Celo Fendrikova je pokrtil mrzel znoj. Mežikal je in požiral slino, kakor da je pogoltnil lastni jezik. »Za boga resničnege, vaše blagorodje!« je mrmral. »Enaindvajset let že služim in zdaj pride nekaj takega, kar... Vse svoje življenje je bom molil!...« »Dobro, pustimo zemljepis,

Na kaj ste se pripravili iz aritmetike?« »Tudi z aritmetiko je tako... Vse svoje življenje bom molil... Od praznika Marije Pomnočnice dalje sem se učil... zaman. Prestar sem za tako učene stvari. Bodite milostni, vaše visoko blagorodje, vse življenje bom molil za vas...« Na Fendrikovih vprašanjah so se zabeslele solze. »Pošteno in zvesto sem služil... Postim se... Celj oče diakon lahko potrdi. Bodite plemeniti, vaše blagorodje!« »Toda, ali se niste pripravili?« »Vse sem pripravil, a se ne morem ničesar spomniti... Kmalu jih bom šestdeset, kako naj se torej ukvarjam z znanostmi? Bodite usmiljeni!« »Naročil si je že čepico s kokardo, je pripomnil diakon Zmježalov in se zasmeljal. »Dobro, pojditel!« je dejal nadzornik. Uro pozneje je šel Fendrikov z učitelji v Kuhtinovo krmno na čaj. Slavil je zmago. Obraz mu je sijal, v očeh mu je žarela sreča, le to, da se je vsak trenutek poppraskal po glavi, je pričalo, da ga muči neka misel. »Skoda, škoda,« je mrmral. »Takšna neumnost, takšna neumnost!« »Kakšna neumnost?« ga je vprašal Pivomjodov. »Čemu sem se učil stereometrije, če je ni v programu? Ves mesec sem se trpil s to zoprnišo. Skoda, škoda!«

